

Smigh ta' xhieda - Slovenja

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa originali ta' din il-paġna **sl** ġiet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.
Jekk jogħġbok innota li dawn il-lingwi li gejjin: **en** diġà gew tradotti.

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 L-oneru tal-provi
 - 1.1 X'inhuma r-regoli dwar l-oneru tal-provi?
 - 1.2 Hemm xi regoli li permezz tagħhom ċerti fatti jiġu eżentati mill-oneru tal-provi? F'liema każijiet ? Jistgħu jiġu ppreżentati provi sabiex jiġi ppruvat li preżunzjoni legali partikolari mhix valida?
 - 1.3 Sa liema livell trid tkun konvinta l-qorti sabiex tagħti sentenza li tissejjes fuq l-eżistenza ta' dak il-fatt?
- 2 Is-smigh tal-provi
 - 2.1 Għas-smigh tal-provi dejjem ikun meħtieġ li jsir rikors minn parti, jew huwa wkoll possibbli li f'ċerti każijiet l-imħallef jisma' l-provi fuq l-inizjattiva tiegħu stess?
 - 2.2 Jekk ir-rikors min-naħa ta' parti għall-ġbir tal-provi jintlaqa', x'isir wara?
 - 2.3 F'liema każijiet il-qorti tista' tiċhad ir-rikors ta' parti għall-ġbir tal-provi?
 - 2.4 X'inhuma l-mezzi differenti biex isiru l-provi?
 - 2.5 X'inhuma l-mezzi biex jingabru l-provi mingħand ix-xhieda u huma differenti mill-mezzi użati biex jingabru l-provi mingħand ix-xhieda tal-periti tal-qorti? X'inhuma r-regoli fir-rigward tas-sottomissjoni ta' provi bil-miktub u ta' perizji /opinjonijiet ta' esperti?
 - 2.6 Hemm xi mezzi ta' prova li huma iktar b'saħħithom minn oħrajn?
 - 2.7 Hemm obbligu li jintużaw ċerti mezzi ta' prova biex jiġu ppruvati xi fatti partikolari?
 - 2.8 Ix-xhieda huma obbligati bil-liġi li jixhdu?
 - 2.9 F'liema ċirkostanzi jistgħu jirrifjutaw li jixhdu?
 - 2.10 Jekk persuna tirrifjuta li tixhed tista' tingħata multa jew tiġi sfurzata tixhed?
 - 2.11 Hemm persuni li ma jistgħux jixhdu?
 - 2.12 X'inhuma r-rwol tal-imħallef u tal-partijiet fis-smigh ta' xhud? B'liema kundizzjonijiet jista' jinstema' xhud permezz ta' vidjokonferenza jew ta' mezzi tekniċi oħrajn?
- 3 Il-valutazzjoni tal-provi
 - 3.1 Meta l-provi ma jkunux inkisbu b'mod legali minn parti, il-qorti jkollha xi restrizzjonijiet meta tagħti s-sentenza tagħha?
 - 3.2 Bħala parti fil-kawża, id-dikjarazzjoni tiegħi tgħodd bħala prova?

1 L-oneru tal-provi

Ir-regoli dwar il-ġbir u l-preżentazzjoni tal-provi u l-metodi ta' kif jingabru l-provi fi proċedimenti ċivili huma rregolati mill-Att dwar il-Proċedura Ċivili (*Zakon o pravdnem postopku*, ZPP).

1.1 X'inhuma r-regoli dwar l-oneru tal-provi?

Ir-regola ġenerali hija li l-partijiet jridu jiddikjaraw il-fatti sottostanti kollha għat-talbiet u l-oġġezzjonijiet tagħhom, u jipprezentaw provi li juru dawk il-fatti (l-Artikoli 7 u 212 taz-ZPP).

Ir-rikorrenti jridu jippruvaw il-fatti li fuqhom huma bbażati t-talbiet tagħhom, filwaqt li l-konvenuti jridu jippruvaw il-fatti li fuqhom huma bbażati l-oġġezzjonijiet tagħhom. Il-liġi sostantiva tgħidilna liema parti trid tipprova u turi l-fatt. Il-konsegwenzi ta' fatt mhux pruvat jaqgħu fuq dik il-parti li, skont in-normi tal-liġi sostantiva, trid tistabbilixxi u tipprova dak il-fatt (l-Artikoli 7 u 215 taz-ZPP).

1.2 Hemm xi regoli li permezz tagħhom ċerti fatti jiġu eżentati mill-oneru tal-provi? F'liema każijiet? Jistgħu jiġu ppreżentati provi sabiex jiġi ppruvat li preżunzjoni legali partikolari mhix valida?

Il-proċedura ta' ġbir ta' provi tkopri l-fatti li fuqhom huma bbażati t-talbiet u l-oġġezzjonijiet, regoli xjentifiki u professjonali, u regoli bbażati fuq l-esperjenza. In-normi ġuridiċi ma għandhomx għalfejn jiġu ppruvati, għaliex ir-regola tagħhom tgħid li l-qorti jrid ikollha għarfien tagħhom *ex officio* (*iura novit curia*).

Ma hemmx bżonn li jiġu ppruvati l-fatti li jiġu rikonossuti minn parti waqt il-proċeduri quddiem il-qorti. Il-qorti tista' tordna li jiġu ppruvati fatti rikonossuti jekk temmen li parti rikonossiethom sabiex tressaq talba li ma tistax tressaq (it-tielet paragrafu tal-Artikolu 3 taz-ZPP).

Il-fatti li parti ma tiċċadax jew tiċċad mingħajr ma tispjega għalfejn qed tiċċad, jiġu meqjusa rikonossuti, sakemm l-iskop taċ-ċaħda ta' dawk il-fatti jkun ġej mid-dikjarazzjonijiet l-oħra tal-parti. Parti fil-kawża tista' tevita l-konsegwenzi ta' din il-preżunzjoni ta' rikonossiment billi tiddikjara li ma tafx bil-fatti; madankollu, dan japplika biss għal fatti li mhumiex marbuta mal-imġieba ta' din il-parti jew perċezzjoni tagħha.

Ma hemmx għalfejn jiġu prodotti provi għal fatti li huma rikonossuti u magħrufa (l-ewwel u s-sitt paragrafu tal-Artikolu 214 taz-ZPP).

Il-qorti tilqa' fatt rikonossut mingħajr ma tivverifika l-veraċità tiegħu (l-ewwel paragrafu tal-Artikolu 214 taz-ZPP), sakemm ma taħsibx li l-parti rikonossiet il-fatt bil-ħsieb li tressaq talba li ma tistax tressaq (it-tielet paragrafu tal-Artikolu 3 taz-ZPP).

Il-fatti li tippreżumi l-liġi ma għandhomx bżonn jiġu ppruvati; madankollu, jista' jiġi ppruvat illi dawn il-fatti ma jeżistux, sakemm il-liġi ma tistabbilixxix mod ieħor (il-ħames paragrafu tal-Artikolu 214 taz-ZPP).

1.3 Sa liema livell trid tkun konvinta l-qorti sabiex tagħti sentenza li tissejjes fuq l-eżistenza ta' dak il-fatt?

Sabiex tingħata deċiżjoni fuq il-mertu tat-talba tar-rikorrent, hemm bżonn ta' livell għoli ta' verità (provi materjali) pereżempju, il-qorti trid tkun konvinta mill-fatti li huma rilevanti fil-liġi.

F'xi okkażjonijiet huwa biżżejjed li tintwera l-possibiltà biex tingħata deċiżjoni, b'mod partikolari għall-għotja ta' ċerti deċiżjonijiet provviżorji ta' proċedura li ma jġibux fi tmiemhom il-proċeduri u li permezz tagħhom il-qorti tiddeciedi kwistjonijiet provviżorji ta' proċedura. Biex l-imħallef japplika regola speċifika ta' proċedura, il-fatti ġuridiċi rilevanti jridu jintwerew li huma possibbli. Madankollu, ma hemmx bżonn li l-imħallef ikun konvint mill-eżistenza tagħhom. Iz-ZPP ma jispjegax dawk il-fatti li jistgħu jintwerew li huma probabbli sabiex tiġi meqjusa norma partikolari.

2 Is-smiġħ tal-provi

2.1 Għas-smiġħ tal-provi dejjem ikun meħtieġ li jsir rikors minn parti, jew huwa wkoll possibbli li f'ċerti każijiet l-imħallef jisma' l-provi fuq l-inizjattiva tiegħu stess?

Skont il-prinċipju stabbilit tal-kontradittorju, huma l-partijiet li jitolbu li jinġabru l-provi.

Il-qorti tista' tiġbor ukoll provi *ex officio* (tieni paragrafu tal-Artikolu 7 taz-ZPP) jekk tqis li l-partijiet beħsiebhom jagħmlu użu inammissibbli tat-talbiet tagħhom (it-tielet paragrafu tal-Artikolu 3 taz-ZPP).

Il-qorti tiġbor provi *ex officio* f'tilwim bejn il-ġenituri, fejn mhix marbuta mat-talba u anki jekk għadha ma tressqitx talba; hija tista' tiġbor provi wkoll anki jekk l-ebda waħda mill-partijiet ma ddikjarat li hemm provi u jekk il-ġbir huwa meħtieġ sabiex jiġiharsu l-interessi tat-tfal (l-Artikolu 408 taz-ZPP).

2.2 Jekk ir-rikors min-naħa ta' parti għall-ġbir tal-provi jintlaqa', x'isir wara?

Il-qorti tiddeciedi liema provi għandhom jinġabru sabiex jiġu stabbiliti l-fatti rilevanti (it-tieni paragrafu tal-Artikolu 213 u l-Artikolu 287 taz-ZPP). Il-qorti tagħti deċiżjoni fuq il-provi fejn b'hekk tilqa' jew tiċċad it-talbiet tal-partijiet, u tista' tordna wkoll il-ġbir ta' ċerti provi *ex officio*.

Jekk it-talba ta' parti minnhom li tikkonċerna l-provi tintlaqa' b'deċiżjoni tal-qorti, din tiġi implimentata u l-provi jinġabru. Il-qorti mhix marbuta bid-deċiżjoni tagħha dwar il-provi. Hija tista' tiddillha matul il-proċedimenti u tiġbor provi li minhabba fihom kienet ċaħdet talba preċedenti, u tista' tiġbor ukoll provi ġodda (ir-raba' paragrafu tal-Artikolu 287 taz-ZPP).

Il-provi ġeneralment jinġabru waqt is-seduta prinċipali quddiem imħallef, li jagħti d-deċiżjoni finali (l-ewwel paragrafu tal-Artikolu 217 taz-ZPP). Jekk hemm raġunijiet validi, il-provi jistgħu jinġabru quddiem imħallef speċifiku maħtur fuq talba speċjali (l-ewwel paragrafu tal-Artikolu 217 taz-ZPP). F'każijiet eċċezzjonali, il-provi jistgħu jinġabru wkoll wara li titlesta s-seduta prinċipali, meta l-bord tal-imħallfin jiddeċiedi li s-seduta prinċipali għandha terġa tinfetaħ. Dan iseħħ, fejn meħtieġ, sabiex ikun hemm proċedimenti supplimentari jew biex jiġu kkjarifikati kwistjonijiet importanti speċifiċi (l-Artikolu 292 taz-ZPP).

2.3 F'liema każijiet il-qorti tista' tiċċad ir-rikors ta' parti għall-ġbir tal-provi?

Iz-ZPP jispeċifika li l-ġbir tal-provi jista' jiġi miċhud biss fejn il-provi huma irrilevanti għad-deċiżjoni (l-Artikolu 287 taz-ZPP). pereżempju l-provi ma jstabilixx il-fatti ġuridikament rilevanti. Madankollu, iz-ZPP ma għandux dispożizzjonijiet speċifiċi dwar il-possibiltà ta' ċaħda ta' provi inammissibbli, jew provi li ma jistgħux jinġiebu b'mod kost-effiċjenti jew b'mod fattibbli.

Parti fil-kawża trid, mhux aktar tard mill-ewwel seduta prinċipali, tiddikjara l-fatti kollha neċessarji biex tappoġġa l-mozzjoni tagħha, tipproduċi l-provi meħtieġa biex tiġi stabbilita l-veraċità tad-dikjarazzjonijiet tagħha u tistqarr il-pożizzjoni tagħha fir-rigward tad-dikjarazzjonijiet u l-provi prodotti mill-parti l-oħra. Dan ifisser li l-qorti ma tqisx il-provi li l-parti tipproduċi tard wisq. Din il-parti tiġi ġeneralment projbita minn din il-mozzjoni (l-Artikolu 286 taz-ZPP). L-unika eċċezzjoni hija f'każi fejn il-parti tista' turi li kienet imxekkla milli tipprezenta l-provi tagħha fl-ewwel seduta minhabba raġunijiet mhux fil-kontroll tagħha (ir-raba' paragrafu tal-Artikolu 286 taz-ZPP).

Dwar provi inammissibbli u provi li ma jistgħux jinġiebu b'mod fattibbli, huwa importanti li wieħed iżomm mat-tielet paragrafu tal-Artikolu 3 taz-ZPP, li jgħid li l-qorti ma tirrikonossix il-mozzjonijiet tal-partijiet li jiksru regolamenti vinkolanti jew huma kontra r-regoli tal-morali.

2.4 X'inhuma l-mezzi differenti biex isiru l-provi?

Iz-ZPP jirrikonossix l-ispezzjonijiet, id-dokumenti, is-smiġ tax-xhieda, is-smiġ ta' xhieda esperti u l-partijiet.

2.5 X'inhuma l-mezzi biex jinġabru l-provi mingħand ix-xhieda u huma differenti mill-mezzi użati biex jinġabru l-provi mingħand ix-xhieda tal-periti tal-qorti? X'inhuma r-regoli fir-rigward tas-sottomissjoni ta' provi bil-miktub u ta' perizji/opinjoni ta' esperti?

Ix-xhieda: Kull min jiġi mħarrek bħala xhud irid jattendi u, sakemm mhux speċifikat mod ieħor bil-liġi, irid jagħti x-xhieda tiegħu (l-ewwel paragrafu tal-Artikolu 229 taz-ZPP). Ix-xhieda jinstemgħu wara talba għal dan tal-parti, li trid tiddikjara fuq xiex se jixhed ix-xhud u tagħti d-dettalji personali tiegħu jew tagħha (l-Artikolu 236 taz-ZPP). Ix-xhieda jiġu mħarrka għas-seduta permezz ta' taħrika speċjali; din it-taħrika jrid ikun fiha twissija lix-xhieda tal-obbligu li jixhdu, il-konsegwenzi ta' assenza mhux ġustifikata, u d-dritt ta' rifużjoni tal-ispejjeż tagħhom (l-Artikolu 237 taz-ZPP).

Ix-xhieda jinstemgħu waqt is-seduta prinċipali. Ix-xhieda li, minhabba raġunijiet ta' età, mard jew diżabbiltà fiżika serja, ma jistgħux jikkonformaw mat-taħrika jistgħu jixhdu fir-residenza tagħhom (it-tieni paragrafu tal-Artikolu 237 taz-ZPP). Kull xhud jinstema' individwalment u mhux fil-preżenza ta' xhieda oħra li jixhdu warajh (l-ewwel paragrafu tal-Artikolu 238 taz-ZPP). Il-qorti twissi lix-xhieda tal-obbligu li jgħidu l-verità u li ma jinsew jgħidu xejn; hija twissihom ukoll tal-konsegwenzi jekk jagħtu xhieda falza. Ix-xhud l-ewwel jgħid x'jaf jew ma jafx dwar il-każ; l-imħallef li jippresjedi l-awla jew il-membri tal-awla, il-partijiet u l-avukati u dawk bil-prokura mbagħad isaqsuhom mistoqsijiet sabiex jagħrblu d-dikjarazzjonijiet tax-xhieda jew biex iżidu magħhom jew biex jiċċarawhom. Jekk ix-xhieda jagħmlu dikjarazzjonijiet inkonsistenti, huma jistgħu jiġu mistoqsija dwar il-fatt (it-tielet paragrafu tal-Artikolu 239 taz-ZPP). Iz-ZPP ma għadux jirrikonossix l-ħalfa li jieħdu x-xhieda.

Iz-ZPP ma jagħmilx distinzjoni bejn il-proċedura tas-smiġ ta' xhieda ordinarji u dawk "esperti", u ma jstabilixxi l-ebda dispożizzjonijiet ta' proċedura speċjali f'dan ir-rigward. Ma hemmx differenza bejn il-proċeduri għas-smiġ tax-xhieda u ta' xhieda esperti.

Dokumenti: Għalkemm iz-ZPP ma għandux klassifika tal-forom differenti ta' provi, id-dokumenti huma meqjusa l-aktar kredibbli. Dawn jistgħu jinqasmu f'dokumenti pubbliċi u dokumenti privati. Id-dokumenti pubbliċi huma dawk maħruġa f'formola stabbilita minn qabel minn korp tal-Istat li jagħxi fil-kompetenza tiegħu jew dokumenti maħruġa f'formola apposta minn komunità lokali awto-governattiva, kumpanija jew organizzazzjoni oħra jew individwu fl-eżerċizzju ta' awtorità pubblika mogħtija lilhom bil-liġi (l-ewwel paragrafu tal-Artikolu 224 taz-ZPP). Id-dokumenti privati huma d-dokumenti kollha li mhumiex pubbliċi. F'dokument privat, firma tista' tiġi awtentikata minn korp tal-Istat awtorizzat jew minn persuna fiżika jew ġuridika li għandha awtorità pubblika (pereżempju nutar pubbliku). Dawn il-klawżoli awtentifikati f'dokumenti privati għandhom importanza pubblika, u dik il-parti tad-dokument tista' tiġi meqjusa wkoll bħala dokument pubbliku. Il-valur probatorju ta' dokumenti pubbliċi huwa mfisser separatament fiz-ZPP. Dokument pubbliku huwa l-prova tal-fatti kkonfermati jew speċifikati fih (l-ewwel paragrafu tal-Artikolu 224 taz-ZPP). Filwaqt li z-

ZPP jibda mill-preżunzjoni li l-kontenut ta' dokument pubbliku huwa veru minnu, jista' jiġi pruvat li l-fatti ġew imniżżla b'mod skorrett f'dokument pubbliku jew li d-dokument pubbliku ġie mfassal b'mod skorrett (ir-raba' paragrafu tal-Artikolu 224 taz-ZPP). Din hija l-unika regola dwar il-provi fil-proċedura ċivili Slovena.

Id-dokumenti pubbliċi barranin awtentikati skont regolamenti rilevanti għandhom l-istess valur probatorju bħad-dokumenti Sloveni, sakemm jiġu applikati l-arranġamenti ta' reciprocità, sakemm ftehim internazzjonali ma jistabbilixxi xort'oġra (l-Artikolu 225 taz-ZPP).

Iz-ZPP jistabbilixxi wkoll regoli dwar in-notifika tad-dokumenti (l-obbligu tan-notifika tad-dokumenti), li jiddependi fuq jekk dokument huwiex għand il-parti li qed tirreferi għalih, għand il-parti l-oġra, għand il-korp tal-Istat jew l-organizzazzjoni li teżercità awtorità pubblika, jew ma' terza peruna (persuna fiżika jew ġuridika).

Xhieda esperti: Il-qorti tisma' x-xhieda mingħand xhud espert meta jkun meħtieġ għarfien tekniku biex jiġi stabbilit jew iċċarat fatt u dan l-għarfien mhux disponibbli lill-qorti (l-Artikolu 243 taz-ZPP). Il-qorti ċivili taħtar xhud espert b'decizjoni speċjali, meta' tisma' l-argumenti tal-partijiet fuq il-kwistjoni qabel il-ħatra. Xhud espert jista' jiġi maħtur ukoll mill-imħallief li jippresjedi l-awla jew minn imħallief maħtur għal tal-apposta, jekk jistgħu jisingħu din ix-xhieda (l-Artikolu 244 taz-ZPP). Ix-xhieda esperti generalment jinħatru minn lista speċjali ta' xhieda maħtura mill-qorti; dan id-dmir jista' jiġi afdat ukoll lil istituzzjoni speċjalizzata. Persuni fiżiċi biss jistgħu jkunu xhieda esperti. Ix-xhieda esperti jridu jaċċettaw id-dmirijiet tagħhom u jipprezentaw il-konkluzjonijiet u l-opinjoni tagħhom (l-ewwel paragrafu tal-Artikolu 246 taz-ZPP). Il-qorti tista' tordna multa kontra xhud espert li jonqos li jidher f'seduta minkejja li jkun ġie msejjaħ kif xieraq; hija tista' tagħti multa wkoll lix-xhud espert li ma jaċċettax li jwettaq dawn id-dmirijiet mingħajr ma jagħti raġuni valida (l-ewwel paragrafu tal-Artikolu 248 taz-ZPP). Ix-xhieda esperti jistgħu jinħelsu mid-dmirijiet tagħhom mill-qorti, wara talba tagħhom stess, u biss għar-raġunijiet li jistgħu jagħtu biex jirrifutaw li jixhdu jew iwieġbu mistoqsija individwali. Il-qorti tista' teħles lix-xhieda esperti mid-dmirijiet tagħhom, wara talba tagħhom stess, għal raġunijiet iġġustifikati oġra (pereżempju minħabba l-ammont ta' xogħol li għandhom pendenti). Eżenzjoni għal din ir-raġuni tista' tintalab ukoll minn impjegat awtorizzat tal-korp jew l-organizzazzjoni li magħha jaħdem ix-xhud espert (it-tieni u t-tielet paragrafu tal-Artikolu 246 taz-ZPP). Xhud espert jista' jiġi skwalifikat ukoll bl-istess mod bħal imħallief; l-unika eċċezzjoni f'dan il-każ hija meta xi ħadd li diġa kien instema' bħala xhud jista' joqgħod bħala xhud espert (l-ewwel paragrafu tal-Artikolu 247 taz-ZPP).

Ix-xogħol ta' xhud espert jinvolvi sejbiet u l-opinjoni tiegħu. Il-qorti tiddeciedi wkoll jekk xhud espert għandux jipprezenta s-sejbiet u l-opinjoni tiegħu biss oralment waqt is-seduta jew għandux jipprezentahom ukoll bil-miktub qabel is-seduta. Il-qorti tiffissa wkoll iż-żmien li fih ix-xhud espert irid jipprezenta s-sejbiet u l-opinjoni tiegħu. Jekk jiġi maħtur aktar minn xhud espert wieħed, dawn ix-xhieda jistgħu jipprezentaw is-sejbiet u l-opinjoni tagħhom flimkien, jekk ikun hemm qbil dwarhom. Jekk ma jaqblux, kull xhud espert jipprezenta s-sejbiet tiegħu separatament (l-Artikolu 254 taz-ZPP). Jekk joħorġu differenzi fundamentali bejn l-informazzjoni mogħtija minn xhieda esperti jew jekk is-sejbiet ta' wieħed jew aktar xhieda esperti mhumiex ċari, mhux kompluti jew jikkontradixxu lilhom infushom, u dawn l-anomaliji ma jiġux korretti permezz ta' seduta ta' smiġħ mill-ġdid tax-xhieda esperti, il-provi jerġġu jinġabru mill-istess xhieda esperti jew oġrajn (it-tieni paragrafu tal-Artikolu 254 taz-ZPP). Madankollu, jekk hemm kuntradizzjonijiet fl-opinjoni ta' wieħed jew aktar xhieda esperti jew jekk l-opinjoni tagħhom fiha anomaliji jew jekk hemm dubju raġonevoli dwar il-korrettezza tal-opinjoni mogħtija, jiġu mitluba l-opinjoni tagħhom ta' xhieda esperti oġra (it-tielet paragrafu tal-Artikolu 254 taz-ZPP). Ix-xhieda esperti għandhom dritt ta' rimbors tal-ispejjeż tagħhom u d-dritt għal flax għax-xiġħol tagħhom (l-ewwel paragrafu tal-Artikolu 249 taz-ZPP).

2.6 Hemm xi mezzi ta' prova li huma iktar b'saħħithom minn oġrajn?

Il-prinċipju applikat fl-eżami tal-provi huwa dak tal-eżami ħielsa tal-provi. Il-qorti, skont il-fehmiet propja tagħha, tiddeciedi liema fatti hija tqis li ġew ippruvati, skont evalwazzjoni sħiħa u meqjusa ta' kull prova separatament u tal-provi kollha f'daqqa, u dwar is-suċċess tal-proċedimenti b'mod ġenerali (l-Artikolu 8 taz-ZPP). Fil-proċedura ċivili Slovena għalhekk ma hemmx "regoli dwar il-provi", fejn il-legiżlatur jistabbilixxi bil-quddiem b'mod astratt il-valur ta' tipi speċifiċi ta' provi. L-unika eċċezzjoni hija r-regola dwar il-valutazzjoni tad-dokumenti pubbliċi (ara l-punt 2.5).

Madankollu fil-prattika r-regola applikata hija li l-provi f'forma ta' dokumenti, pereżempju, huma aktar kredibbli (iżda mhux aktar b'saħħithom) minn provi oġra, bħal pereżempju x-xhieda tax-xhieda jew tal-partijiet.

2.7 Hemm obbligu li jintużaw ċerti mezzi ta' prova biex jiġu ppruvati xi fatti partikolari?

Iz-ZPP ma għandux dispożizzjonijiet dwar jekk ċerti oġġetti jew forom ta' provi humiex obligatorji sabiex tiġi stabbilita l-eżistenza ta' ċerti fatti.

2.8 Ix-xhieda huma obbligati bil-liġi li jixhdu?

Iva. Kull min jiġi mħarrek bħala xhud irid jattendi u, sakemm mhux speċifikat mod ieħor bil-liġi, jrid jagħti x-xhieda tiegħu (l-ewwel paragrafu tal-Artikolu 229 taz-ZPP).

2.9 F'liema ċirkostanzi jistgħu jirrifjutaw li jixhdu?

Persuna ma tistax tinstema' b'ħala xhud jekk ix-xhieda tagħha tikser xi obbligu ta' sigriet uffiċjali jew militari, sakemm l-awtorità kompetenti ma tagħtix il-permess tagħha biex tinfeles minn dan l-obbligu (l-Artikolu 230 taz-ZPP).

Ix-xhieda jistgħu jirrifjutaw li jixhdu (l-Artikolu 231 taz-ZPP):

- dwar kwistjonijiet li dwarhom fdathom persuna b'ħala r-rappreżentant awtorizzat tagħha;
- dwar kwistjonijiet li l-persuna kkonċernata jew persuna oħra tkun stqarret magħhom b'ħala konfessur reliġjuż;
- dwar fatti li huma skoprew b'ħala avukat jew tabib jew fl-eżerċizzju ta' kull professjoni oħra jew xi attività oħra fejn huma marbuta bl-obbligu tas-sigriet professjonali dwar fatti li skoprew fl-eżerċizzju ta' dik il-professjoni jew attività.

Ix-xhieda jistgħu jirrifjutaw li jwieġbu mistoqsijiet individwali jekk ikollhom raġuni tajba, partikolarment jekk, bit-tweġiba, jikkawżaw diżunur serju, ħsara finanzjarja sinifikanti jew prosekuzzjoni kriminali fuqhom infushom jew lil qraba b'affinità fil-linja diretta f'kull grad, jew lil qraba miż-żwieġ sat-tielet grad, jew jekk jikkawżaw diżunur serju, ħsara finanzjarja sinifikanti jew prosekuzzjoni kriminali lill-konjuġi tagħhom jew qraba biż-żwieġ sa u inkluż it-tieni grad (anki jekk iż-żwieġ diġà inħall), jew lit-tutor tagħhom jew minuri, jew lill-ġenituri adottivi tagħhom jew tfal adottati (l-ewwel paragrafu tal-Artikolu 233 taz-ZPP).

Madankollu r-riskju ta' ħsara finanzjarja ma jistax jintuża minn xhud b'ħala raġuni sabiex jirrifjuta li jixhed dwar tranzazzjonijiet legali li għalihom kien preżenti b'ħala xhud imħarrek, dwar kawżi li fihom kellu l-irwol, b'rabta ma' tilwima, ta' predeċessor legali jew rappreżentant ta' xi waħda mill-partijiet, dwar fatti marbuta mal-proprjetà fil-familja jew miż-żwieġ, dwar fatti marbuta mat-twelid, żwieġ jew mewt, jew kull fejn, skont regolamenti speċjali, huma obbligati jressqu rikors jew jagħmlu dikarazzjoni (l-Artikolu 234 taz-ZPP). Xhud ma jistax jirrifjuta li jixhed ukoll minħabba raġunijiet ta' protezzjoni ta' xi sigriet tan-negozju, jekk l-iżvelar ta' ċerti fatti huwa meħtieġ sabiex minnu jgawdi l-pubbliku jew persuna oħra, sakemm dak il-benefiċċju jkun akbar mill-ħsara kkawżata mill-iżvelar ta' dak is-sigriet (l-Artikolu 232 taz-ZPP).

2.10 Jekk persuna tirrifjuta li tixhed tista' tingħata multa jew tiġi sfurzata tixhed?

Iva. Jekk xhud li ġie mħarrek quddiem il-qorti skont il-proċedura jonqos li jidher u dan in-nuqqas mhux ġustifikat, jew jekk jitilqu minn fejn kellhom jixhdu mingħajr permess, il-qorti tista' tordna li jinġiebu b'arrest, bi spejjeż tagħhom, u tista' timponi wkoll multa sa massimu ta' EUR 1 300. Il-qorti tista' timponi din il-multu wkoll fuq xhud li jittla l-qorti iżda li, wara li jkun ġie mwiss bil-konsegwenzi, jirrifjuta li jixhed jew li jwieġeb mistoqsijiet speċifiċi għal raġunijiet li l-qorti tqis mhux ġustifikati. F'dan il-każ, il-qorti tista', jekk ix-xhud ikun għadu qed jirrifjuta li jixhed, tibgħatu l-ħabs sakemm ikun lest biex jixhed, jew sakemm ma jkunx hemm bżonn li jinstema', iżda għal perjodu ta' mhux aktar minn xahar (l-ewwel u t-tieni paragrafi tal-Artikolu 241 taz-ZPP).

2.11 Hemm persuni li ma jistgħux jixhdu?

Xhud jista' jkun kull persuna li hija kapaċi tagħti informazzjoni dwar il-fatti li jridu jiġu ppruvati (it-tieni paragrafu tal-Artikolu 229 taz-ZPP). L-eligibbiltà biex wieħed ikun xhud ma tiddependix fuq il-kapaċità ġuridika. Minuri jew persuna li ġew iddikjarati parzjalment jew totalment interdetti jistgħu jkunu xhieda jekk huma kapaċi jagħtu informazzjoni dwar il-fatti ġuridikament rilevanti. Il-kwistjoni dwar jekk xhud huwiex kapaċi jixhed tiġi evalwata mill-qorti fuq bażi individwali.

Kull waħda mill-partijiet fil-kawża jew ir-rappreżentant legali tagħha ma jistgħux ikunu xhieda; madankollu, rappreżentant ordinarju (*pooblaščenec*) jew intervenut fil-kawża (*stranski intervenient*) jistgħu jkunu xhud.

2.12 X'inhu r-rwol tal-imħallef u tal-partijiet fis-smiġħ ta' xhud? B'liema kundizzjonijiet jista' jinstema' xhud permezz ta' vidjokonferenza jew ta' mezzi tekniċi oħrajn?

Fir-rigward tas-smiġħ tax-xhieda, ara r-risposta aktar 'il fuq.

Is-sistema ta' vidjokonferenza hija regolata mill-Artikolu 114a taz-ZPP, li jgħid li qorti tista', bil-kunsens tal-partijiet, tippermetti li l-partijiet u r-rappreżentanti tagħhom ikun f'post ieħor waqt is-smiġħ u jmxexxi atti proċedurali hemmhekk jekk ikun hemm trażmissjoni awdjo u tal-vidjow mill-post fejn tkun qed issir is-seduta lejn il-post fejn ikunu preżenti l-partijiet u/jew ir-rappreżentanti tagħhom. L-istess rekwiżiti japplikaw għal gbir tax-xhieda mill-partijiet, ix-xhieda u x-xhieda esperti.

3 Il-valutazzjoni tal-provi

3.1 Meta l-provi ma jkunux inkisbu b'mod legali minn parti, il-qorti jkollha xi restrizzjonijiet meta tagħti s-sentenza tagħha?

B'mod ġenerali, il-provi miksuba illegalment (pereżempju permezz ta' intercettazzjonijiet telefoniki illegali) ma jistgħux jintużaw fi proċedimenti ċivili. Madankollu, il-ġurisprudenza eċċezzjonalment tippermetti l-użu ta' dawn il-provi jekk hemm raġunijiet sodi biex

isir hekk jew jekk il-ġbir tal-provi għandu importanza speċjali għall-implimentazzjoni ta' dritt protett mill-Kostituzzjoni. F'dan il-każ, minbarra li xi provi jista' jkun inġiebu illegalment, ir-rwol deciziv huwa dwar jekk il-provi prodotti f'proċedimenti ċivili jistgħux iwasslu għal ksur mill-ġdid tad-drittijiet tal-bniedem.

Dwar provi inammissibbli u provi li ma jistgħux jinġiebu b'mod fattibbli, it-tielet paragrafu tal-Artikolu 3 taz-ZPP jgħid li l-qorti ma tirrikonoxxiex il-mozzjonijiet tal-partijiet li jiksru regolamenti vinkolanti jew huma kontra r-regoli tal-morali.

3.2 Bħala parti fil-kawża, id-dikjarazzjoni tiegħi tgħodd bħala prova?

Jekk dikjarazzjoni tiffirma parti minn kawża jew xi forma ta' rikors, ma tgħoddx bħala prova, iżda jkollha l-*istatus* ta' stqarrija reali minn dik il-parti, li għaliha jkollha tipproduċi provi xierqa. Jekk id-dikjarazzjoni qiegħda f'dokument sottomess bħala prova tal-istqarrijiet tal-parti, dik id-dikjarazzjoni jkollha l-*istatus* ta' dokument.

Dikjarazzjoni mogħtija minn parti waqt is-seduta ta' smiġħ tgħodd ukoll bħala prova, għaliex iz-ZPP jirrikonoxxi wkoll is-smiġħ tal-partijiet bħala provi (l-Artikolu 257 taz-ZPP).

Holoq relatati

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

<https://www.uradni-list.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdañħal fl-orijinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 23/11/2015